

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Економічне зростання, над забезпеченням якого працює український уряд, створює передумови для збільшення зайнятості, доходів населення, підвищення продуктивності його праці. Вихід з фінансово-економічної кризи, що в певній мірі характеризує сучасну українську економіку, відбувається повільно та нерівномірно для окремих виробничих галузей і підприємств, що неминуче призводить до диспропорції національного ринку праці. Крім того, невдала сучасна політика української влади по формуванню та функціонуванню ринку праці, призвела до втрати робочих місць, до низьких вимог щодо якості робочої сили, до зростання кількості робочих місць з небезпечними умовами праці. У цьому випадку виникають проблеми протиріччя, що призводять до безробіття.

Над проблемою ефективного формування та функціонування ринку праці в Україні постійно працюють українські вчені Лібанова Е.М., Онікієнко В.В., Онищенко В.П., Бандура С.І., Сасенко Ю.І. Проблеми трудового потенціалу як вагової складової ефективності ринку праці, досліджуються Долишнім М.І., Зліпком С.М., Вовканичем С.Й., Писаренко С.М., Пітюличем М.І., Бондарем І.К., Мікловдою В.П., Пирожковим С.І., Богинею Д.П. та іншими.

На ситуацію на ринку праці впливає: загальна соціально-економічна ситуація в країні і регіоні, якісний показник людського капіталу, становище у сфері надання соціальних послуг, національно-культурні особливості, соціопсихологічні чинники та ін. В докризовий період (2004-2008 рр.) 22,3 млн. осіб у віці від 15 до 70 років становили основну робочу силу країни, з них 20,5 млн. – особи працездатного віку. До листопада 2008 р. також спостерігалось: скорочення безробіття, зростання чисельності працюючих в приватному секторі економіки, зберігалися негативні тенденції щодо чисельності працюючих на державних підприємствах з одночасним зниженням середньорічних темпів їх вивільнення.

В 2009-2010рр. ситуація змінилася: відбулося значне скорочення «офісних працівників», лише банківських службовців скоротили 70-80 %; у будівельній сфері звільнили близько 170000 осіб; своєрідна проблема виникла в медичній сфері в зв'язку з так званою епідемією «свинячого грипу», коли попит на дану професію в 2009 році зріс, а в 2010 році, при спробі провести певні реформи в медицині, запит на медичних працівників різко зменшився в містах, в селах – при величезній потребі в таких спеціалістах, при обіцянці молодим

спеціалістам п'яти тисяч гривень виплати по першому місцю роботи, медичних працівників все рівно не вистачає[2].

Сфері працевлаштування не рекомендується спрямовувати погляди безробітних, що перекваліфіковуються, на юридичні, бухгалтерські, фінансові, туристичні галузі, так як спеціалістів даних галузей є понад необхідність. Потреба в рекламістах, РК-технологах та працівниках ЗМІ знову стане на порядок денний напередодні виборчої компанії 2012 року. Сьогодні потреба є в рекламістах для бізнесу, в маркетинголах, торгових представниках, інженерах-технологах, ветеринарах, викладачах, програмістах-тренерах, працівниках ресторанного бізнесу і сфери харчування, працівниках сфери послуг, фахівцях в галузі страхування[3].

Причинами сучасного становища ринку праці є не лише світова фінансова криза, а й не вирішені внутрішньодержавні проблеми:

- недостовірність та приховування інформації про істинний стан ринку праці, про його перспективні можливості і про можливо використовувані механізми реформування ринку праці в перспективі;
- відсутність відповідного рівня зайнятості виробничій динаміці;
- низька продуктивність праці, що призводить до низького рівня оплати праці;
- нерівномірний розподіл трудових ресурсів по території держави;
- деформація в галузевій структурі та професійно-кваліфікаційному складі.

Нині існує дефіцит на представників професій, для підготовки яких відсутня спеціальна базова освіта. Не забезпечується належна підготовка і спеціалістів неprestижної малокваліфікованої фізичної праці. Крім того, під кадровим дефіцитом пропонується розуміти не лише відсутність кадрів певних спеціальностей, а й при їх наявності, відповідно до фаху, — незабезпеченість якісними практичними навичками та вміннями. Причинами недостатньої кількості кваліфікованих кадрів є: недостатнє державне фінансування системи підготовки і перепідготовки кваліфікованих кадрів, освіти загалом; невисокий рівень оплати праці в економіці країни, що дестимулює процеси удосконалення фаховості працівників[4].

Низький рівень життя українців та пов'язана з цим еміграція висококваліфікованих спеціалістів за кордон є ще однією причиною недостатності висококваліфікованих кадрів. За даними Держкомстату, протягом останніх п'яти років Україну залишили 234 доктори та 779 кандидатів наук. 25 % молодих людей учасників міжнародних олімпіад уже навчаються за кордоном[2].

Зважаючи на це, український ринок праці потребує глибокого реформування з тим, щоб максимально забезпечити можливість власної реалізації наукової еліти. Потрібно заохочувати повернення мігрантів на батьківщину і сприяти їм у використанні результатів трудової міграції в інтересах розвитку домогосподарств мігрантів, місцевих громад, регіону та країни в цілому. Оскільки Україна є активним учасником світових економічних процесів, що супроводжуються підвищенням прозорості державних кордонів, необхідним постає: забезпечити захист прав українських громадян, працуючих за кордоном; посилити роль держави і її органів влади у організації міграційних процесів[1].

Таким чином ситуація у сфері регулювання ринку праці та управління трудовими ресурсами характеризується такими суперечностями: залежністю економічної сфери від політичної кон'юнктури, відсутністю стратегічної програми розвитку; недостатністю інвестування виробничої сфери, що призводить до старіння виробництва; невирішеністю демографічної ситуації та територіальної диспропорційності і т.д. Подолання суперечностей є основним завданням сьогодення, де пріоритетом повинно бути:

- удосконалення трудового законодавства та законодавства про зайнятість населення;
- удосконалення системи моніторингу та прогнозування на ринку праці;
- збалансування професійної освіти та попиту на робочу силу;
- стимулювання економічної активності українського населення та підвищення якості професіоналізму.

Отже, при врахуванні вищеперерахованих пріоритетів, є надія на оптимізацію ситуації на ринку праці, на забезпечення зростання виробництва та добробуту українського населення.

Літератури

1. Україна в 2005-2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К. : НІСД, 2009. – 655 с.
2. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/control/ukv/localhles/display/operativ/operativ2010>
3. Харазішвілі Ю., Дмитренко Н. Методичний підхід до оцінки тіньової зайнятості в Україні / Ю. Харазішвілі, Н. Дмитренко // Економіка України. – 2010. - № 12. – С. 16-28.
4. Арсєнко А. Демістіфікація «нової економіки» і проблема безробіття у США Євросоюзі за умов глобальної кризи / Анатолій Арсєнко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2010. – № 2. – С. 28-48.